

Piarista tanulmányok 9.

**PIRROTTI
SZENT POMPILIUS
ÉLETE**

Luigi Capozzi

(1996)

Piarista Rend Magyar Tartománya
Budapest, 2010

ELŐSZÓ

Ez a rövid tanulmány, amely Pirrotti Szent Pompilius Maria életét és munkásságát öleli fel, a 18. századba visz bennünket vissza. Abba a századba, melyet az új eszmeáramlatok és a misztikaellenes szellemiség hatására változatos politikai és vallási események jellemeztek. Az említett misztikaellenes szellemiség leginkább M. de Molinos (1628–1696) 1687-ben, majd a pietizmust valló F. Fénelon (1651–1715) 1699-ben történt elítélése miatti bizalmatlanságból és gyanakvásból táplálkozott.

Életének kalandjait Pompilius főszereplőként élte meg, és egy új lelkiesség úttörőjeként tevékenykedett, amikor figyelemreméltó és értékes szentségi hozzájárulással gazdagította az egyházat, illetőleg olyan evangéliumi életvitellel ajándékozta meg, amelyet háttérbe szorított a janzenizmus (bár a janzenizmus dogmatikai téren meghaladottá vált, a papság bizonyos köreiben tért nyert, és legalista szigorával győzelmet aratott).

Szíve legmélyéből szerette Pompilius mindazokat, akikkel találkozott; hirdette nekik, s mindenkit részesített Krisztus Szívének gazdagságában, hiszen hús-vér szív, érző szív az, a bűnös irgalomra és befogadásra talál benne. A „felvilágosodás” sivár korában a népi jámborság előmozdítójaként apostola volt Jézus Szentséges Szívének és a Szentséges Szűz Máriának, akit fiúi szeretettel „Szépséges Édesanyának” nevezett.

Irpino földjén született, szívében nagy bátorsággal élt Olaszország legkülönbözőbb vidékein, s hősiességgel és szentséggel győzedelmeskedett az élet nehézségein, végül Puglia földjén halt meg: most pedig a dicsőségből, az égből védelmez bennünket, s az Irgalom trónja mellől jár közben értünk.

Róma, 1995. október 25.

Luigi Capozzi

PROLÓGUS

A beneventói piarista közösséghez a közeli Montecalvo Irpino városától kérés érkezett, amelyben 1726 nagyböjtjére szónokot kértek tőlük. Egy tudós, teológiailag felkészült, valamint jó szónoki képességekkel megáldott szerzetest küldtek el.¹ Az említett atya gyakran meglátogathatta a vidék egyik hagyo-

¹ Valószínűleg a Szent Péterről nevezett Niccolò Severino atyáról van szó (1695, Nápoly – 1759, Róma), aki művelt ember és igen jó szónok volt. Egy másik hagyomány a beneventói kollégium rektoráról, a Szenvedésről nevezett Giuseppe Maria atyáról beszél.

mánytisztelő, sokgyermekes, köztiszteletben álló családját. Az egyik gyermek, a tizenöt éves Domenico e látogatások hatására „mintha mély álomból ébredt volna, lelke mélyéig megrendült és fellelkesült. Heves vágy kerítette hatalmába s gyújtotta lángra szívét: mintha egy fénysugár világosította volna meg, úgy érezte, eltűnik szívéből a bizonytalanság, elméjéből a kétség”. (P. Rolletta)

„Fiam, szeretne ön a mi közösségünkbe tartozni?” – kérdezte tőle a szónok, mielőtt visszatért volna Beneventóba. A fiú pedig „néhány nap múlva szülei jóváhagyása nélkül, hétköznapi ruhájában elszökött otthonról, Beneventóba ment, hogy ott magára öltse a piaristák habitusát, s szökésének mentségéül egy levélkét hagyott hátra”.² A illatos május friss szellőivel töltötte el nyugtalan lelkét, és végleg elindította őt a keresztény erények tökéletesítésének útján.

GYERMEK- ÉS IFJÚKORA

Sannio vidékén, a Vinchiaturó hegyszoros után, az Appenninek középső-déli vonulata a termékeny „Campania felix” felé ereszkedik, míg dél-keleti részei a puszta Daunia és a dombos Irpinia felé nyúlnak el. Ezen a meglehetősen zord vidéken található Montecalvo Irpino városkája, amely Benevento főegyházmegye és a mai Avellino provincia területéhez tartozik; történetünk idején azonban az Ellira hercegség része volt.

Irpiniai vidékét elsősorban neves szülötte, Domenico Pirrotti alakja tette híressé, aki *Szent Miklósról nevezett Pompilius Mária* névvel lépett be a piarista rendbe.

Szülei, a „jogtudós” dr. Girolamo Pirrotti és Orsola Bozzuti, jó nevű helyi családokból származtak. Házasságukból tizenegy gyermek született.³

A kis Domenico személyiségének kiváló alakítóira lelt szüleiben és don Antonio Bozzutiban, aki anyai nagybátyja volt. A fiúcska, akit egészen kicsi

² Az oltárra emelési peranyag tanúvallomásaiból.

³ 1. Giuseppina (1699–1762), nem ment férjhez; 2. Pompilius (szül. 1701-ben), a beneventói szeminárium növendéke 1719. február 22-én halt meg Montecalvóban; 3. Francesco (1703–1733) József testvér néven ferences lett; 4. Bartolomeo (1705– kb. 1745) Rafael testvér néven lesz domonkos szerzetes; 5. Monica (1708–1769) Pelusóhoz megy férjhez; 6. Domenico (1710–1766), szentünk, Pompilius Maria néven piarista lesz; 7. Giovan Battista (1712-...) nagyon fiatalon halt meg; 8. Carlo (1715-ben született és halt meg); 9. Carlo (1717–1764) kanonok; 10. Pompilius (1719–1784) Anna d’Ortát veszi feleségül; 11. Michele (1723–1783): Irene Panari lesz első felesége, majd második házasságában Vincenza Macchionét veszi el (ez utóbbi feleségétől születik az a Pompilius, akit tanúként hallgatnak meg a beneventói egyházmegyei per során.)

kora óta emberi⁴ és keresztény erények jellemeztek, lassanként mély vallásosságával és Mária iránti tiszteletével is kitűnt. Családjának és falujának egészséges környezete is hozzájárult „jólneveltségéhez”, azaz modorának különleges finomságához s lelkének csodálatos érzékenységéhez.

A kis Domenico fiú Mária-tisztelete különleges módon nyilvánult meg, amikor talált egy képet a Szent Szűzről a ház egyik szerszámos kamrájában, majd az édesanyjához futott vele, és kérte, hogy tisztítsák meg a szent képet és helyezték el a Bőség Madonnájának ajánlott házi kápolnában, hogy az egész család tisztelhesse.

Míg egyes hagyományok úgy mutatják be Domenicót, mint aki „gyermekkorában kicsit féktelen volt, engedetlen az atyai akarattal szemben”, más hagyományok szerint azzal teltek napjai, hogy nagy buzgósággal vetette bele magát az emberség tanulásába, melyben apja járt előtte jó példával”, akivel esténként „elment a falun kívül eső San Antonio monostorba (megengedte ugyanis neki, hogy pihenőóráiban ott játszadjon)”.

A tudós Osvaldo Tosti atya, Szent Pompilius kritikai életrajzának írója szerint: *„Bizonyára ezeken a sétákon történt vagy azokon, melyek a Bőség Madonnájának ajánlott kis családi szentélyhez vezettek, s melyekre évek múlva is bizonyos nosztalgiával fog emlékezni, tehát ezen beszélgetésekből tanulta meg a gyermek, majd később a fiatal fiú az élet leckéjét: többet tanult ezekből és jobban megtanulta, mint ahogy a könyvekből lehet; itt érezte először a fentről jövő hívást, itt vágyakozott először egy olyan élet után, amely nagy védelmet nyújt számára a világ hazugságaival szemben. Ezeken a sétákon és beszélgetéseken született és erősödött meg nagy szeretete a Szépséges Anya iránt, ahogyan szentünk mindig is szerette szólítani a Boldogságos Szűz Máriát.”*⁵

Fejlődésének ezt az irányultságát erősítette benne négy éves kora óta a bérálás szentsége, melyet 1714. december 9-én szolgáltatott ki neki Mons. Simone Veglini a domonkos Vincenzo Maria Orsini bíboros, beneventói érsek, a későbbi XIII. Benedek (1724–1730) pápa megbízásából.

A tanulásban, a gondolkodásban, a keresztény erényeknek a családban történő gyakorlásában Domenico nagyon gyorsan fejlődött, de a lelki dolgok iránti nagy fogékonyságra is szert tett, ahogyan erről ifjúkori írásai is tanúsodnak.⁶

⁴ Szentünk mindig különösen büszke volt családi mottójára, amely szerint erény és tisztesség örökös lakó a Pirrotti házban. A falubeliek között az a mondás is járta, miszerint: „A Pirrotti házban az erény apáról fiúra száll.”

⁵ Osvaldo Tosti, *Cronologia storico-critica della vita e lettere datate*, Róma, Ed. Calasanctianae 1981, 7. o.

⁶ „A fiatal Domenico Pirrotti elhatározásai a lelkigyakorlatok idején, melyeket ő maga jegyzett le emlékezetből.” (1725–1726)

Honor et virtus in domo Pirrotti semper.
(Tisztetség és becsület örök a Pirrotti házban.)

Nobiliora altiora petunt.
(A nemesebb dolgok magasabb célokat állítanak az ember elé.)

SZERZETESI HIVATÁSA ÉS PAPSÁGA

„Ha Szent Pompilius szerzetesi hivatásának története nem is egyedülálló a szerzetesi életek történetében, mégis kétségtelenül van benne valami szokatlan, valami különleges, mint ahogyan bizonyos értelemben szokatlan, különleges lesz élete második hivatásának története is.

A Pirrotti család, engedelmeskedve és tisztelve a Lélek hangját, mely szolgálatára hívta őket, felajánlott már három fiút az Úrnak: Pompilius, a legnagyobb, a papi életet választotta amikor a beneventói szemináriumba lépett, ahol már fiatalon érettnek bizonyult az Ég hívására; Francesco, (József testvér), aki Szent Ferenc reguláját követte; s Bartolomeo (Rafael testvér), aki domonkos szerzetes lett...

A fiatal fiú minden imáját, minden titokban elsírt könnyét az Úrhoz intézte lelkének megvilágosodásáért... Ezzel a szándékkal... határozta el, hogy elvégez egy nyolcnapos lelkigyakorlatot. E gyakorlatokból vannak birtokunkban a meditációs témák konklúziói, illetve azok az elhatározások, melyeket a fiatalember nap mint nap feljegyzett egyik füzetébe.⁷

Ezekből a fiatalkori írásokból⁸ kitűnik, miszerint a jámbor fiú komolyan foglalkozott a kérdéssel, hogy milyen életállapotot válasszon. Emberileg teljesen érthető, hogy édesanyja, miután már három fiát elengedte, Domenicót a családi ügyekkel való foglalatosságok irányába kívánta befolyásolni.

1726 nagybőjtjében az Úr a beneventói piaristák kollégiumába érkezett vendégprédikátort használta fel arra, hogy véget vessen a további halogatásnak, s hogy Domenico Pirrottit Kalazancius⁹ nyomában a piarista rend felé indítsa el. Hosszú és nehéz megfontolások után indult el Domenico otthonról, s kopogtatott a beneventói piarista kollégium kapuján. Az ajtót nyitó laikus testvérnek, aki megkérdezte tőle, mit kíván, így felelt: „Szentté szeretnék válni.” Nyomban fel is vették posztulánsnak.

⁷ O. Tosti, i. m. 16. o. sk.

⁸ Ld. 6. lábjegyzet

⁹ Kalazanci Szent József (1557–1648), a piarista iskolák (Róma-Santa Dorotea, 1597) valamint a piarista rend alapítója.

Miután a beneventói piarista iskolában letöltött egy bizonyos próbaidőt, Nápolyba küldték a noviciátus elvégzésére,¹⁰ amelyet formálisan 1727. február 2-án kezdett meg a beöltözéssel. „*A noviciátus első évének végén, eltérve a konstitúcióktól, melyek két év noviciátust írnak elő, az eljárók arra biztatják, hogy a rend általános főnökétől kérjen felmentést a második év alól, illetve hogy engedje letennie az ünnepélyes fogadalmat (neki kellett ugyanis döntenie mindkét kérdésben a noviciátus közösségének előzetes kedvező véleménye alapján, melyről titkos szavazáson döntöttek).*”¹¹

A Nápolyból érkező kérelmet 1728. február 28-án nyújtották be Rómában. A rendfőnöki felmentés dátuma március 6-a. Így aztán Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén, 1728. március 25-én a Pirrotti ház szentje ünnepélyesen fogadott örök hűséget a piarista rendben, ahol Szent Miklósról nevezett Pompilius Mária néven tette le szerzetesi fogadalmát. A fiatal örökfogadalmat már áprilisban a chieti studentátusba küldték, hogy ott végezze el teológiai és filozófiai tanulmányait.

Az ebben az abruzzói városban eltöltött két év alatt Pompilius még diákként felvette a tonzúrárt 1729. február 5-én, szombaton, a rákövetkező napon pedig a kisebb rendeket¹² Ripatransone püspöke, a piarista mons. Francesco Andrea Correa kezéből, az egyházmegye ordináriusának, Filippo Valignaninak az engedélyével.

1730 nyarán a kispap Pirrotti Pompilius hosszú időt töltött a családjánál Montecalvo Irpinóban, hogy visszanyerje egészségét, és új erővel láthasson tanulmányaihoz.

Az 1730/31-es tanévre a diák Pompilius nem Chietibe tért vissza, hanem Melfibe, Lucaniába küldték, talán az éghajlat miatt és/vagy Ariano Irpino új püspökének, mons. Giovanni Saverio Lioninak a hatására, aki jó barátja volt dr. Girolamo Pirrottinak.

Két évvel később, 1732 októbere és novembere között Pompilius testvért tanítóként Pugliába, Turiba helyezték; 1733 őszén pedig már Francavilla Fontana piarista iskolájában találjuk a retorika tanáraként.

¹⁰ A szerzetesi életbe való bevezetésre szolgáló egyházz jogilag előírt idő, amelynek legalább egy teljes évig kell tartania.

¹¹ O. Tosti, i. m. 21. o.

¹² A tonzúra különleges hajvágási mód volt, amely a klerikusi státuszba való belépést jelezte; a négy kisebb rend (hostiarius, lektor, exorcista, akolitus) az egyházi hierarchia legalsóbb fokozatai voltak; a mai lelkipásztori és liturgikus tevékenység során kettő maradt meg ezek közül: a lektorátus és az akolitus tiszte, melyeket laikusok is megkaphatnak.

1734. március 20-án Brindisi püspöke kiszolgáltatta neki az egyházi rend szentségét, melyre egy nagy tudású, emberileg és szerzetesi mivoltában is érett fiatalember jelentkezett és bocsáttatott.¹³

TANÁR ÉS PRÉDIKÁTOR

A piarista – hivatása és választása értelmében – egyszerre szerzetes, pap (néhány laikus testvér kivételével) és tanár. Pompilius fiatal papként ezt a hármas kalazanciusi ideált követte, illetve élte meg nagy intenzitással és sikerrel, egészen a hősiességig, egészen a szentségig.

Nem végezte még el az összes előírt kurzust, amikor már tanítani küldték. Noha megbecsülést és szimpátiát eredményezett számára minden részről, kezdettől fogva nagy fáradtságába került ez, ugyanis egészsége meglehetősen rossz volt.

Az első tanítási tapasztalatok után, melyeket Turi és Francavilla Fontana piarista iskoláiban szerzett, immár papként az apostoli szolgálatba is bevonták. A francavillai „Halál és Imádság Testvérülete” lelkiatyjául kívánta felkérni őt. Pompilius mélyen és önfeláldozóan kötelezte el magát új feladatának, s amint később majd látni fogjuk, hasznos tapasztalatokat gyűjtött ezzel későbbi, hasonló tevékenységeihez.

1736 őszén Brindisi piarista iskolájába került. Ebből az időszakból két kiemelkedő eseményt kell megemlítenünk: a generális atya¹⁴ látogatását és az úgynevezett „megtérést”. A könyvtárosi feladatot is ellátta itt.

A „tiltakozásokban”¹⁵ hagyott nyomok arról tanúskodnak, hogy Pompilius atyában lassanként beteljesedett egy érési folyamat, amely a halál gondolatának mély és hatékony bensővé tételéhez¹⁶ vezette őt, s amely mintegy az evangélium radikálisabb megélésére ösztönözte. Kiegészítette ezt még a népi vallásosságban gyökerező keresztény életmóddal, amely távol állt a század formalista és rigorista divatjától, a hideg és terméketlen felvilágosodás és kvietizmus¹⁷ keserű gyümölcsétől.

¹³ Ugyancsak Brindisiben, szintén 1734-ben kapta meg Mons. Andrea Maddalenától – az előírt várakozási idő alóli felmentéssel – a szubdiakonátust (február 28.) és a diakonátust (március 7.).

¹⁴ Felice Arduini atya, a piarista rend általános főnöke 1736-tól 1742-ig; Brindisiben 1738 áprilisában járt.

¹⁵ Kemény tanbeli kijelentések, melyek a jövőre vonatkozó, írott formában rögzített szilárd elhatározásokhoz kapcsolódnak.

¹⁶ A keresztény aszkézisben híres a következő mondás: „Memento mori et non peccabis”, vagyis „Emlékezz a halálra és nem fogsz bűnt elkövetni!”

¹⁷ Passzív lelki magatartás, melyet általában a belső élet deformálódásaként fognak fel.

Pompilius atya szívében olyan nagy szeretet volt, mint ami annak idején Jézus Szívéből áradt, abból a szívből, melynek Szent Pompilius elszánt úttörője és fáradhatatlan apostola lett.¹⁸

Az 1739 és 1742 között eltelt három évben az abruzzói Ortona a Mare egyházmegyei szemináriumának volt szellemi és lelki vezetője.

Mindeközben lelkiisége egyre jobban elmélyült mind a vallási gyakorlatban, mind pedig az igehirdetésben; olyannyira így van ez, hogy az életrajzírók „második hivatásáról” beszélnek, mégpedig a prédikátoréról. A loretoi szentélyhez való oly nagyon áhított, alázatos zarándoklata hozzájárult ahhoz, hogy még jobban megerősödjék erős és lankadhatatlan Mária-tisztelete. Ezt a tiszteletet az égi édesanya, vagy ahogyan előszeretettel nevezte, a „Szépséges Anya” iránti különleges tisztaság és fiúi szeretet kifejezései jellemezték.

A prédikálásra való meghívások száma nőttön-nőtt, Pompilius atya pedig igyekezett kielégíteni mindazok lelki szükségleteit, akik ezzel megkeresték. Az 1742-es évben Lancianóba került, ahol szinte magukkal sodorták a papi szolgálat feladatai; akkora csodálatot és megbecsülést váltott ki a különböző helyeken megtartott prédikációival és bűnbánati gyakorlataival,¹⁹ hogy hamarosan Abruzzo apostolaként emlegették. Ráadásul számtalan levelet is írt.

Azoknak a személyeknek, akiket Pompilius utazásai és prédikációi különböző helyszínein ismert meg, bár a társadalom minden rétegét fellelhetjük köztük, a legteljesebb bizalmát élvezte, s egyre többen kértek tőle tanácsot, már csak azért is, mert a papság meglehetősen távol állt a néptől és nem gondozta megfelelő módon a lelkeket. Ezekből az ösztönző kérésekből vette kezdetét az a kiterjedt és gyümölcsöző, még levelek útján is végzett lelkievítői tevékenysége, mely annyira lekötötte, s mely nem mentesítette megrovásoktól, vitáktól és szenvedésektől sem.

Végül az előljárók felmentették gyóntatási és prédikatori szolgálata alól, s visszahívták Nápolyba, ahol kezdetben engedélyezték neki, hogy szombatonként prédikáljon a Caravaggio templomának nevezett Santa Maria templomban, amely a piarista atyákra volt bízva.

A Nápolyban eltöltött tizenegy évet számos apostoli kezdeményezés, kegyes és áhítatos gyakorlat jellemezte. 1748 őszén Pompilius atya a piarista rend anyaházának vendégeként Rómában is járt, 1749 februárjában pedig a generális atya²⁰ látogatta meg a nápolyi iskolát, s ezúttal hosszan elbeszélgetett Pompilius atyával.

¹⁸ vö. például a Jézus Szentséges Szívének tiszteletére írott imádságát.

¹⁹ Jellemző marad többek közt a Tornareccióban 1747 nagyböjtjében tartott kemény keresztút: ellenfelei szerint egyenesen elítélendő túlzás volt.

²⁰ Agostino Delbecchi atya 1748-tól 1751-ig volt a rend általános főnöke.

1751-ben Pompilius atyát provinciájának asszisztensévé nevezték ki, hogy ő is osztozzék a szerzetesi provincia irányításának felelősségében és terheiben. Ezt követően azonban, 1753-ban igazi alázatossággal lemondott asszisztensi hivataláról, minden jogáról és feladatáról.

Nápolyban végzett legnagyobb jelentőségű munkája az „Isteni szeretet kongregációjának”²¹ megalapítása volt, mely a Caravaggio-templom kollégiájában kapott helyet. Az ügygel, mely nagy érdeklődést váltott ki, a királyi kancellária is foglalkozott. Mindazonáltal a kongregáció néhány különleges apostoli buzgóság jellemezte tevékenységét „könnyűnek” vagy túlzónak találtak, ezek pedig féltékenységet, irigységet s nem kicsiny zavart keltettek a papság, a civil és vallási hatóságok körében, s természetesen nem hiányoztak a feljelentések sem. Nagy vihart kavartak ezek, s nagyon megrázták Pompilius atyát, aki meg is betegedett. Eközben sok befolyásos ember járt el a piarista szerzetes ügye érdekében és ellene is. Azzal vádolták ugyanis, hogy a szentáldozás akár mindennapi vételére biztat, illetve, hogy oldozzák fel a „megtévedteket” is (!), mígnem érkezett 1759 januárja, amikor Pompilius atya elhagyja Nápolyt, s Chietibe indul.

A NEHÉZ ÉVEK

Az életrajzíróknak mind a mai napig nem sikerült teljesen tisztázniuk a „Nápolyból való távozást”. Beszéltek már elüldözésről, a (nápolyi) „királyságból való kiűzésről” és számkivetésről is, olyan reakciókról tehát, melyek Pompilius atyának a szegények és a megtévedtek iránti határtalan szeretetének, illetve az egyre erősödő janzenista szellemnek volnának köszönhetőek.²²

Pompilius atya érzékeny és visszafogott lelkületével nem tudott, s nem is akart alkalmazkodni a nápolyi „erdő szörnyűségeihez”, mely bigott formalizmusáról és a felvilágosodás negatívumainak átvételéről volt híres. A források nem erősítik meg, hogy a szent szerzetest katonák vagy poroszlók távolították volna el, arról sem írnak, hogy megmakacsolták volna magukat a lovak,²³ Pompilius atya számára azonban ez a Nápolyból való távozás mindenképpen végletesen drámai esemény volt, fájdalmas és kimerítő meghurcoltatás.

A piarista rendfőnök Rómából érkező parancsa a szerzetesi engedelmisség nevében először Anconába küldte – akkoriban a római provinciához tartozott –

²¹ Még mindig fennáll Nápolyban.

²² Ezen túl meg kell még említeni az irigységet és az intrikákat, melyek nagyrészt a népnyelven „nápolyi kalaposoknak” nevezett papság számlájára voltak írhatók.

²³ A hagyomány szerint a lovak csak a rektor atya ellentmondást nem tűrő parancsára indultak volna el, aki kilépve az utcára felszólította volna szentünket: „Pompilius atya, a szent engedelmisség nevében távozz!”, s a fogat elindult...

, majd Lugo di Romagnába (toszkánai rendtartomány), ahová 1759. szeptember 29-én, vasárnap érkezett meg.

Az őt ért támadásokban és az egészségével kapcsolatos nehézségek közepe tette lelkében egyre tisztulva Pompilius atyánk fölébe emelkedett minden őt körülvevő földi szenvedésnek, s egyre érettebbé válva a mennyországra, egész lényét felajánlotta Istennek.

A szenvedések, a prédikációk tartására, illetve a lelkigyakorlat-vezetésre szóló felkérések előtt mindig nyitottan állt. Emberileg nagyon elítélte, bár jól ismerte az intrikusok és ellenfelek módszereit. Így már nem rázta meg annyira a Szent Officiumhoz történő alattomos feljelentés sem, amelyet két Lugo di Romagna-beli domonkos szerzetes írt ellene.

Csak a Lélek vezette, ő pedig az „isteni vezetésre” szelíden és nyitottan követte előjárói rendelkezéseit, amelyek nem voltak mindig következetesek és egyértelműek. Ebben az időszakban Pompilius atyát egyre többen keresték meg, hogy prédikáljon, gyóntasson és vezessen lelkigyakorlatokat papoknak, szerzeteseknek és szerzetesnőknek. Correggio, Comacchio és Fano csak példa az ő szenvedéllyel végzett és gyümölcsöző tevékenységére.

Ellenségei azonban nem aludtak, s kellemetlen színben igyekeztek feltüntetni előjárói előtt, amikor hirtelen, 1762. július 2-án Pompilius atya megjelent a firenzei Santa Maria de' Ricci piarista közösségében. Rendtársai meglehetősen hidegen fogadták. A provinciális atya pedig felszólította, hogy másnap hagyja el a közösséget. Szünetedése mérhetetlen volt, mintha szívét kétélű kard járta volna át, amely behatol az élő húsba. Pompilius atya szívesen visszavonult volna egy kamalduli remetelakba, azonban a rend, illetve a szent rendalapító²⁴ iránti végtelen szeretetében mindent türelemmel elviselt: „*A szegény testvérekhez türelem kell és szeretet*” – írja egyik levelében, míg egy másikban könnyes szemmel jegyzi meg: „*Én minden biztonnyal eléggé szeretem a piarista rendet, a piarista rendnek azonban nem felelek meg.*”²⁵

Júliusban Fanóban járt, majd augusztusban visszatért Anconába, ahol támogatta őt a rektor atya, a közösség pedig tisztelte és becsülte.

„*Nem tudjuk, kinek támadt az az ötlete, hogy Pompilius atyát Manfredoniába küldjék prédikálni az 1763. év nagyböjtjére... Az a benyomásunk, hogy... provokatív meghívásról volt szó... előkészítendő Pompilius atya végleges visszatérését a királyság területére... Mindenesetre homályos dolog maradt az egész.*”²⁶ Szerencsétlen döntés volt.

Szünetedéssel volt teli útja, melyet Pompilius atya hősiezen „isteni irányításnak” nevez: „Jézusnak, Jegyesemnek szépségesen szép tréfái”, melyek

²⁴ Kalazanciust 1748. augusztus 18-án avatták boldoggá, majd 1767. július 16-án szentté.

²⁵ O. Tosti, i. m. 153. o.

²⁶ Uo. 170. o.

azonban nem segítették elő a királyság területére való végleges visszatérését. Egyetlen dokumentum sem erősíti meg, hogy „dicsőséges visszatérésről lett volna szó, amikor is a nápolyi nép ünnepelte volna”. Pompilius atya tényleg súlyosan meg is betegedett: „szörnyűséges, állandó láza volt,” s „félelmetes ideggörcsök kínozták”. A Getszemáni kert keserves órája volt ez: Pompilius fájdalmaiban megtisztulva időzött itt. A Kálvária órája volt: Pompilius társait vigasztalva, erősítve, felemelve, s magát megszentelve járta kálváriáját.

Fáradságos és véget nem érő itáliai vándorlásának egyéb nagy veszélyei után 1763. szeptember 18-án véglegesen visszatért Anconába. Kimerült volt, de legalább örömmel fogadták. Rendtársai örültek, hogy visszatért, nem utolsósorban azért, mert a szolgálatából befolyó jövedelmekkel szépen haladt előre a harangtorony építése.²⁷ Eközben prédikációkat tartott, s helyettesített az iskolában. Ebből az időszakból származnak a szerzetesi életről szóló szép levelei, amelyeket Pietro rendtársának írt.²⁸

Végül a rend prokurátor generálisa elnyerte a „királyságba való visszatérésről” szóló engedélyt, így 1765. március 30-án elküldték Rómából az áthelyezéséről szóló iratot, amely Campi Salentinába rendelte.

Pompilius atya tehát április 15-én útnak indult, s ez lesz utolsó hosszú földi útja, melynek során Itália sok táján keresztülhalad majd. Meglátogatta még Loretót; tehát egyfajta „búcsúkörut” volt ez, melynek során számos helyen járt, így érintette többek közt Rómát, Rietit, Abruzzót, Sanniót, Campaniát – Nápolyba nem ment el! –, míg el nem jutott szeretett irpinai földjére, ahol testileg-lelkileg felüdülve adta át magát áhítatának, a vallásosság számára olyannyira kedves gyakorlatainak: a Legszentebb Eukarisztiának, Jézus Szentséges Szívének és a „Szépséges Anyának”.

TEVÉKENY MISZTIKUS

1765. május 30-án, estefelé érkezett Pompilius atya szülőföldjére, Montecalvóba, ahol el is töltött néhány hetet, megpróbálván kipihenni fáradtságát és sok-sok szenvedését. Június 6-án részt vett a „Corpus Domini” nagy ünnepén: ő vezette a körmenetet. Itt, családja körében s a számára kedves személyek társaságában írta mintegy ajándékkul övéi számára Jézus Szentséges

²⁷ Az anconai piaristák házfőnöke 1764. május 24-én a következőket írta Rómába a generális atyának: „A harangtoronyba semmit sem fektet a ház... hála Pompiliusnak, s annak, hogy Anconába tartózkodik” (vö. O. Tosti, i. m. 178. o.).

²⁸ Pietro Caliandro testvér (1722–1801), De Nobili generális atya jobbkeze, prokurátor generális, Szent Pompilius bizalmasa.

Szívének Kilencedét,²⁹ melynek ünnepét június 14-én, egy pénteki napon tartotta meg, ami után „kanonokokkal és sok becsületes emberrel” ebédelt együtt.³⁰

Pompilius atya 1765. július 17-én utazott tovább, s újra kezdte sok várost érintő utazását: Troia, Foggia, Barletta, Trani, Molfetta, Bari, Monopoli, Ostuni, Messagne városai is szerepeltek a Leccébe vezető út állomásai között. Leccébe július 5-én érkezett, miután megbetegedett kocsisa, ő pedig az éjszakát a kocsiban töltötte. A városban, melyet művészi szépségeiért Dél Firenzének is neveznek, eltöltött néhány napot, meglátogatta sok barátját s fontos embereket.

Július 12-ének estéjén ért Campi Salentinába, földi létének utolsó állomáshelyére, bár Pompilius atya meg volt arról győződve, hogy „egyik napról a másikra tovább kell majd utaznia; csomagjait is Foggiában hagyta, a baráti Del Muscio családnál. ... Elszomorították, azonban nem bátortalanították el azok a bajok, amelyek a piarista közösséget sújtották; nem aggódott azok miatt a szabadságát illető korlátozások miatt, amelyeket a királyságba való visszaengedésről szóló irat rótt rá, s amelyek talán megbénítottak volna bárki mást, ... inkább magatartásával és példájával, mint tényleges közreműködésével járult hozzá a campi kollégium újjászervezéséhez, melyet túlzás nélkül nevezhetnénk újraalapításnak. A Campiban töltött, életének egyébként utolsó évében Pompiliusnak illetően tevékenysége és működése kétségkívül valami csodás jelleget hordozott magában. Ebből az időből származó, mintegy nyolcvan megőrzött levelében találhatjuk ennek legeredetibb dokumentációját s legjobb kommentárját. Ezekre utalunk tehát, amikor egyszerűen felsoroljuk egy a témából összeállítható tanulmány fő címeit: a) a kollégium néhány struktúrájának a megújítása, amely alapul szolgált ahhoz, hogy b) a közösség visszatérjen az intézmény eredeti szelleméhez s a szerzetesi fegyelemhez; c) a noviciátus újbóli megnyitása; d) a rendi közösség, s e) a szerzetesi szolgálat újjászervezése; f) mindennek következményeként a jó hírnév visszaszerzése a nép szemében; g) az anyagilag nehéz helyzetben lévő gazdaság újjászervezése, melyet egyébként az az ínség is sújtott, amely nem hagyta érintetlenül Itáliát, különösen pedig a Nápolyi Királyságot, s amely 1765-ben többé-kevésbé keményen ugyan, de még egész Salentóban dühöngött.”³¹

²⁹ Úgy tűnik, a kilenced követi a középkor misztikus irányzatait (Szent Bernát misztikája stb.), azonban nincsenek benne szembetűnő polemikus felhangok a janzenista szellemiséggel szemben.

³⁰ A legenda szerint az ebéd alatt két galambot szolgáltak fel Pompilius atyának. Ő megáldotta azokat a kereszt jelével, mire a két madárka elrepült.

³¹ O. Tosti, i. m. 227. o.

A vészhelyzetben, mint amilyen a campi piarista iskoláé volt, a misztikus Pompilius munkához látott, hihetetlen erőt tanúsított, s „az anyai szeretet ezernyi részletre ügyelő gondoskodásával” valóban hallatlan tevékenységet folytatott. Mindenekelőtt önmagával harcolt a közösséggel való első megoldatlan probléma okozta súlyos csalódás miatt. Nyugodt kitartással, határozottan, jó humorral, sőt tréfálkozva „Márta és Magdolna”³² mintájára kezdett el ekkor élni, s kevesebb, mint egy év alatt sikerült is neki újra felállítania a rendszeres közösségi életet. Néhány hónapon keresztül a közösség vezetője volt: kinevezték novíciusmagiszternek és házfőnöknek. Olyan szent volt, aki két lábbal állt a földön.

Mozgalmas év volt ez: sok emberrel találkozott, sok prédikációt tartott, sokat gyóntatott,³³ s kiterjedt levelezést folytatott.

(Kivételes volt Pompilius odaadása a tisztítóhelyen szenvedő lelkek üdvéért is. A „jó halált halt lelkek” terheinek könnyítésére 1754-ben Nápolyban testvérületet akart alapítani a következő elnevezéssel: „Isten Szeretetének Kongregációja”, melynek feladata a megholtak lelki üdvéért való engesztelés lett volna.)

HALÁL A SZENTSÉG HÍRÉBEN

Az 1766. év májusában megtartott tartományi káptalan új rektort nevezett ki Campi Salentina közösségének az élére, Pompilius atyát pedig május 19-én újra megválasztották tartományi asszisztensnek az általa oly nagyra becsült Giovan Francesco De Nobili atya mellé.³⁴

Amikor Antonio Maria Albanese atya júniusban átvette a házat, a közösséget „szent egyetértésben” találta, mely „boldog szerzetesi közösséggé” alakult át, s „méltón viselte habitusát”: nem volt többé olyan, mint amikor „a poroszok összekötötték a bajuszt az osztrákokkal, s nem vágtak fancsali képeket sem”.³⁵

³² Pompiliusunk „átváltozott”: foglalkozik az olaj árával, a bor minőségével, s más élelmiszerek beszerzésének gondjaival; érdekli továbbá a konyha tisztasága stb.

³³ „A bűnbánók iránti megnyilvánulásai a legjóindulatúbbak, a legszeretetteljesebbek voltak, s mindig vidámak” (Az unokaöcs Pompilius vallomásaiból, melyeket a szentté avatási per során tett).

³⁴ Szent Mihályról nevezett Giovanni Francesco De Nobili (szül. Monte S. Angelo, 1713. január 28. – megh. Nápoly, 1774. november 30.) szerzetes; provinciális; a rend prokurátor generálisa, aki sokat dolgozott Kalazanci József szentté avatási ügyében; generálsi asszisztens és Larinum püspöke (Campobassóban). Pompilius atya odafigyelésre, megértésre és jóindulatra talált nála.

³⁵ O. Tosti, i. m. 495. o.

Pompilius atya életszentségének híre napról napra nőtt, s eljutott a közeli falvakba is – nem utolsó sorban sok csodálatos ténykedésének köszönhetően, mint például az, ahogyan a szörnyűséges ínségben állandóan „kenyérszeletkéket osztogatott, főként a gyerekeknek, illetve babot, melyet zsákjaiból halászott elő”. Pompilius atya ugyanis nem vonta ki magát a koldulás gyakorlása alól sem, csakhogy ezzel is segíthesse a szegényeket: alázattal, tisztességesen és szívében szeretettel tette ezt.

Az ínség okozta problémák ellenére Pompilius atya gondoskodott arról is, hogy új fényt kapjon az oratórium és a templom: utóbbiban meghonosította a keresztútjárás gyakorlatát, mellyel Szent Leonardo di Porto Maurizióinak (1676–1751), a kor leghíresebb misszionáriusának példáját követte.

Miután Pompilius atya megszabadult a ház vezetésének gondjaitól, elfogadta Lecce püspökének meghívását, s 1766 májusában lelkigyakorlatot tartott a Szent Klára Monostorban. Eközben elterjedt a hír, miszerint Pompilius atya lehet hogy elhagyja Campit: hirtelen „felzúdulás támadt s megijedt” mindenki a rossz hír hallatán. Pompilius atya azonban derűs maradt, hisz a Jóistennel élt együtt, s így mindig kész volt arra, hogy az „isteni akarat” szerint járjon, kész volt, hogy elutazzon... az örökkévalóság felé. *„S eljött számára a várva várt nap. Előre érezte eljöttét, s boldog volt, hogy immár futásának végére ért.”*³⁶ Állandó láz kísérte, s a sok levél, mely hozzá érkezett, megválaszolatlanul hevert cellájában. Utolsó erejét a misézésekre és a gyóntatásokra fordította.

*„Az ég látomása különösen is jelenvaló ezekben a napokban. Körülbelül két éve fivére is, a kanonok Carlo is fenn van már, s szüleivel együtt várja őt... Megjelenik a közösség összejövetelein. Bár nem vesz magához ételt sem az ebéden, sem a vacsorán, részt vesz a közös étkezéseken, s amikor rá kerül a sor, felolvas...”*³⁷

Július 13-án, egy vasárnapi napon még misézett, prédikált a népnek, majd „be akart ülni gyóntatószékébe”, amikor rosszul lett, s a házfőnök atya utasítására, aki a „szent engedelmesség nevében” avatkozott közbe, szobájába vitték. Nem akart lefeküdni az ágyára, hanem a szélsőséges vezeklés szellemében kérte, hogy ültessék egy székre.³⁸

„Hétfőn, július 14-én nagy erőfeszítéssel még lement a templomba, részeseült a szentáldozásban, majd felsegítették a cellájába, ahol leült, s várta a Halál-nővért. Székén ülve – melyet ajándékba kapott, s amely szép halálának szent emléke és tanúja maradt – kapta meg a szent útravalót még ugyanannak a napnak a délutánján. 15-én reggel rendtársainak és papoknak a hosszú sora kísérte a házfőnök atyát, aki elhozta számára az eucharisztia-

³⁶ Carlo Celso Calzolari, *Un Apostolo nel'700*, Firenze 1984, 166. o.

³⁷ Uo. 167. o.

³⁸ Kezében tartotta a „Protesta della morte” (A halál óráján tett fogadalom) című könyvét, melyet saját használatra írt.

át, majd jelen voltak koradélután is, amikor kiszolgáltatták neki a betegek kenetét. A templomban megszakítás nélkül imádkoztak. Nagy tömeg várta aggódva, percről percre, hogy mikor jön el utolsó órája; könnyek peregtek az arcokon. Naplementekor (1766. július 15-én, a Kármén-hegyi Boldogasszony ünnepének előestéjén) új csillag tűnt fel a katolikus egyház egén, s egy szívvel kiáltotta mindenki: »Szent távozott el közülünk!«

Aldott testét papi ruhákba öltöztették, s cellájából átvitték a ház egy nagyobb termébe, hogy végső búcsút mondhasson neki mindenki. Úgy tűnt, mintha Pompilius Mária atya aludna... Mindenki egy kis emléket akart magának. A gyóntatószékét kifosztották. Merészebb hívei titokban beosontak szobájába, s elvittek onnan minden mozdíthatót.³⁹ ... Hogy elkerüljék a további bonyodalmakat s a csődületet, elhatározták, hogy a holttestet titokban, éjszaka temetik el. A Szent Antal Kápolna egyik oldalfalában helyezték el a testet tartalmazó lepecsételt koporsót. A nép szentként tartotta számon.⁴⁰

MEGDICSŐÜLÉS

Elterjedt a csodák híre, melyek közbenjárására történtek, s az iránta érzett csodálat csakhamar tiszteletté változott. Sokan szerették volna, hogy Pompilius atyának mihamarabb kijusson az oltárok dicsősége. Az egyház azonban meglehetősen megfontolt hivatalos döntéseiben, s néha kifejezetten lassú is: így jó egy századnak kellett eltelnie.

A beneventói pápai megbízott, Gioacchino Pecci átvette sok hívő kívánságait és reményeit, s személyes vizsgálatának tárgyává is tette a szent piarista alakját és működését. Amikor 1878. február 20-án XIII. Leó (1878–1903) néven pápa lett, 1878. november 17-én „tiszteltreméltóvá” nyilvánította, majd 1890. január 26-án a vatikáni Szent Péter-bazilikában boldoggá avatta. A piarista iskolák iránti különleges barátsága miatt pedig, a pápa kívánsága szerint, a boldoggá avatás szertartását Mons. Celestino Zini (1825–1892) vezette, az a piarista, akit ő helyezett a sziénai érsekség élére.

Boldog Pompilius tisztelete – különösen piarista rendtársai közreműködése nyomán – elterjedt az egész világon, s eközben imameghallgatások érkeztek be az illetékes egyházi hatósághoz, hogy lejegyezhessek azokat a szentté avatásra. 1933. november 26-án írták alá a szentté avatáshoz való hozzájárulást, amelyet XI. Pius pápa (1922–1939) vezetett a Szent Péter-bazilikában 1934. március 19-én.

1966-ban a szent halála kétszázadik évfordulójának emlékére tartott ünnepségek alkalmával a Szent Pompilius maradványait tartalmazó urnát ünne-

³⁹ Az ünnepélyes keretek között megrendezett temetésen a gyászbeszédet Szent József-ről nevezett Angelo Domenico Della Corte atya, a novíciusok magisztere tartotta.

⁴⁰ C. C. Calzolari, i. m. 171. o.

pélyesen vitték körbe azokon a fontosabb helyeken, ahol földi élete során tartózkodott. Így került sor 1966 júliusában Campi Salentinára is, ahol megjelent Róma bíboros vikáriusa, Luigi Traglia, jó néhány püspök, a piarista rendfőnök, papok, szerzetesek és szerzetesnők, valamint Isten népének ünneplő sokasága.

PIRROTTI SZENT POMPILIUS ÉLETÉNEK KRONOLÓGIÁJA

1710. szeptember 29-én született Montecalvo Irpinóban (Ellira Hercegség, ma Provincia di Avellino, Benevento egyházmegyéjében). Szülei Girolamo Pirrotti (Pirrota) és Orsola Bozzuti.
Szeptember 30-án kapja meg a keresztséget a Mennyekbe Felvett Királynéről elnevezett káptalani templomban; a keresztségben a Domenico, Michele és Giovan Battista neveket adták neki.
1714. december 9-én veszi fel a bérálás szentségét Mons. Simone Veglinitől, Orsini bíboros, a későbbi XIII. Benedek (1724–1730) delegátusától.
1726. május 14-én (kedd) szökik el otthonról a beneventói piarista atyákhoz, akik a San Nicola templomnál laknak.
1727. február 2-án Nápolyban ölti magára a piarista viseletet; rendi neve: Szent Miklósról nevezett Pompilius Maria lesz.
1728. március 25-én Nápolyban a noviciátus végeztével az ünnepélyes fogadással örökre elkötelezi magát a piarista rendben.
Április 30-án érkezik Chietibe, hogy megkezdje tanulmányait.
1729. február 25-én kapja meg a klerikusi tonzúrát a piarista püspöktől, Mons. Francesco Andrea Correától.
Február 6-án felveszi a négy kisebb rendet (hostiarius, lektor, exorcista, akolitus).
1730. A nyár egy részét családjával tölti, hogy visszanyerje egészségét. Majd Melfibe (Lucania) küldik tanulmányainak folytatására, ahol majd két évig arad.
1732. október/november: átköltözik Turiba (Bari), ahol megkezdje a tanítást.
1733. Az iskolaév kezdetén az „engedelmesség nevében Francavillába (Fontana, Brindisi) ... helyezik, ahol a retorika tanára lesz”.
1734. Brindisiben február 28-án megkapja a szubdiakonátust;
március 7-én a diakonátust;
március 20-án San Benedetto monostorában pappá szenteli Andrea Maddalena megyéspüspök.

- December 10-én a francavillai „Halál és Imádság Testvérületének” lelkivezetőjévé nevezik ki.
1736. október/november: Brindisibe költözik, s itt marad 1739-ig.
1738. január: Pompiliusban új „megtérés” következik be, mely számára a halál gondolatának mély és egyre növekvő bensővé tételét eredményezi, amely így arra fogja ösztönözni, hogy intenzívebb keresztény életet éljen. Terjedelmesen ír erről az úgynevezett „Fogadalmak”-ban.
Április: Felice Arduini generális atya meglátogatja a brindisi házat.
1739. márciusában kerül az új alapítású Ortona di Marébe (Abruzzo), s alkalmaz-
zák az egyházmegyei szemináriumban: itt marad 1742-ig.
Ebben az időszakban erősödik meg benne az úgynevezett „második hivatá-
sa”: a prédikátori.
Nyár: először keresi fel a loretoi Mária-szentélyt.
1741. Apostoli misszionáriusi engedélyt kér, e célból ír az Ariano Irpinóból szár-
mazó Marcello Passeri bíborosnak, valamint Lambertini XIV. Benedek pá-
pának (1740–1758).
1742. Átköltözik Lancianóba, ahol oly nagy csodálatot és megbecsülést kap. Több
mint ezer lelkivezetői levelet ír innen.
1744. március 31: megkapja a „szent engedelmesség” nevében őt Nápolyba helye-
ző iratot, ahová befolyásos személyiségek hívják, azonban más személyek és
intézmények közbenjárására ez nem valósul meg.
1746. A pennei apácáknak lelkigyakorlatot tart januárban, majd prédikál
Castellamarében a nagyböjtben.
1747. Különböző helyeken prédikál, többek közt Agnonében, Tollóban és
Pescarában. Népszerű keresztutakat tart sok hívő jelenlétében. Abruzzi apos-
tolának hívják. Felfüggesztik a prédikálás és a gyóntatás alól. „Illetékes püs-
pökök” ellenzése és megkeresése miatt Nápolyba költözik, s megtiltják neki,
hogy felkeresse Lancianót és a szülőföldjét.
Megengedik neki, hogy prédikáljon szombatoként a Caravaggio templo-
mának is nevezett Santa Maria templomban.
1748. Először jár Rómában; októbertől decemberig a San Pantaleo anyaházban
lakik.
- 1749 februárjában Agostino Delbecchi generális atya meglátogatja a Nápoly-
caravaggiói házat.
Atessában prédikál a nagyböjtben.
1751. június 20-ai dátumú az a nyílt levél, mely kinevezi Pompiliust provinciai asz-
szisztenssé. 1753. október-november: Pompilius atya alázatos gesztussal le-
mond minden feladatáról és jogáról.
1754. A Segítő Szűzanya védnöksége alatt Nápolyban megalapítja az „Isteni Sze-
retet Kongregációját”, melynek székhelye a Caravaggio-kollégiumban lesz;
az ügyel foglalkozik a királyi kancellária is.

Május 27-én a nápolyi piarista provincia két részre szakad: Campania és Puglia provinciára. Pompilius atya Campania provinciában marad.

Puglia első provinciálisa Gian Francesco De Nobili atya, későbbi prokurátor generális, majd püspök lesz, aki mindvégig nagyon kötődik Pompiliushoz.

1758. Bizonyos emberek „könnyed és apostoli stílusú” magatartásformájának, valamint a túlzott buzgalommal végzett tevékenységeknek köszönhetően az „Isteni Szeretet Kongregációjában” is nézeteltérések alakulnak ki egyes személyek között, melynek eredményeként az előjáróknak is be kell avatkozniuk.

Pompilius atya betegsége.

1759. január közepén Pompilius atya Odoardo Corsini generális atyával egyetértésben Chietibe költözik.

Felfüggesztik a gyóntatás és a prédikálás alól.

Befolyásos személyek vetik latban tekintélyüket Pompilius atya érdekében, illetve ellen. Végül eléri, hogy kitiltják a (Nápolyi) Királyság területéről – ezt a tényt mind a mai napig homály fedi, s az életrajzírók is csak feltételezésekbe tudnak bocsátkozni. Üldözés következménye volt a számkivetés? Pompiliusnak a szerencsétlenek és megtévelyedettek iránti szeretete minden bizomnyal szemben állt a formalizmussal és az egyre növekvő janzenista szellemmel, s nem is igen tudott alkalmazkodni „ama bizonyos nápolyi erdő szörnyűségeihez”.

Május 26-án kapja meg a felszólítást, amely a „szent engedelmesség nevében” Chietiből Anconába rendeli, ahová június 20-án, szerdán érkezik meg. Augustus 16-án a generális atya Vincenzo Talenti, toszkánai provinciális kérésére Pompilius atyát Lugo di Romagnába helyezi. A levél augusztus 18-i keltezésű. Szeptember 23-án, vasárnap érkezik Lugóba. A költözködés költségeit a generális atya viseli.

1760. áprilisában Correggióban lelkigyakorlatot tart a papságnak és a Santa Chiara Zárda apácáinak.

December: Comacchióban prédikál a papságnak, a népnek s a szentelendőknek.

1761. január 16-án Anconába rendelik.

Pompilius atyának a Lugóból való elutazását megakadályozandó közbenjár a ravennai bíboros is. Az utazást Pompilius atya bizonytalan egészségi állapota, valamint a zord évszak miatt elhalasztják.

Július 2.: Riminibe, Fanóba és Camerinóba hívták, ő viszont meglepetésszerűen Firenzébe érkezik, ahol a helyi rendtársai nem fogadják kedvesen, s meglehetősen „nyersen” bánnak vele.

Júliusban eljut még Fanóba is.

Végül augusztusban visszatér Anconába.

December 23: Manfredoniába rendelik a következő nagyböjtre. Különösen nehéz pillanat ez számára.

1763. június 14-ei keltezésű az a levél, amely Manfredoniából Anconába küldi. Pompilius atya azonban egészségi okokból Manfredoniában marad november 4-ig. Nagy nehézségek árán (mély hó Col Fieritóban – Umbria – Fano) jut el december 18-ára Anconába. Nagyon kedvesen fogadják, nem utolsósorban azért, mert prédikációjából származó bevételekkel gyorsan tud haladni a templom harangtornyának az építése.

1764 márciusában lelkigyakorlatot tart anconai közösségének.

Helyettesít az iskolában.

Július: „Pompilius atya aranypénzeivel” jól halad a harangtorony. Augusztusban levél érkezik Rómából: csak a renden belül gyóntathat; minden más lelkipásztori tevékenységet megtiltanak neki.

Egyre rosszabb az egészsége. Egy darabig nem tud beszélni. Szeptemberben a generális atya vissza akarja hívni saját szerzetesi provinciájába, s el szeretné intézni neki a Nápolyi Királyságba való visszafogadást is, melyben közreműködik De Nobili és Mauro atya is.

1765. A Királyi Kamara megengedi, hogy visszatérjen a Királyságba, azonban Nápolyba nem mehet.

Március 30: Anconából Campi Salentinába (Lecce) rendelik.

Április 15-én indul Anconából. Felkeresi Osimót, Loretót (április 19-20), Maceratát, Folignót (április 23), Spoletot, Ternit, Civita Castellánát, Castelnuovót, Romát (április 28 – problémái akadnak a vámon), Rietit (május 1-én a piaristák templomában miséznek), Aquilát, Atrit, Teramót, Francavillát, Ortonát, Lancianót, Chietit, Sulmonát, Roccasarót, Fornellit, Calvit, Aversát, Avellinót, Ariano Orpinót.

Május 30-án érkezik szülőföldjére, Montecalvo Irpinóba: itt marad június 17-ig.

Június 6-án az Úrnap körmeneten az Oltáriszentséget viszi. Mintegy ajándékkul népének, szülőföldjének, megalapítja a Szent Szív ünnepét; erre ír egy Kilencedet.

Július 2-án továbbutazik Traniból, ahol néhány napot időzik.

Július 5-én érkezik Leccébe.

Július 12-én ér Campi Salentinába, ahol 13-án miséznek először. Ez az a hely, ahol „Mártaként és Magdolnaként” kell élnie.

Szeptember 20-án közli a pugliai provinciális a generális atyával, hogy a campi salentinai házat a „kedves Pompilius atyára” bízta (augusztus 24.).

December 24-én nevezik ki a novíciusok magiszterévé.

1766. január 1-én Campi Salentina piarista templomában felállítják a keresztutat, ebből az alkalomból Pompilius atya mond beszédet.

Január 9-én Rezzonico XIII. Kelemen (1758–1769) pápától engedélyt kap, hogy saját személyes oltára legyen.

Január 10-én megerősítik mint a campi salnetinai ház előljáróját, s eligazításokat kap a következő provinciái káptalannal kapcsolatban.

Május 19-én provinciálisi asszisztenssé nevezik ki.

Július 15-én, kedden „napnyugtakor” – post vespere Beatae Virginis de Carmelo – Pompilius atya az égbe kap meghívást, s Isten arcának üdvözítő látásában „örök nyugalomra” tér.

* * *

1890. január 26-án XIII. Leó pápa (1878–1903) boldoggá avatja a Szent Péter-bazilikában. A szertartást kivételesen a piarista Celestino Zini, Sziéna érseke vezeti.

1934. március 19-én XI. Pius pápa ünnepélyesen beírja Pompilius atya nevét Isten egyházának szentjei közé.

1966. Ünnepélyesen körbeviszik a Szent Pompilius maradványait tartalmazó urnát azokon a városokon, melyek annak idején szerencsés helyszínei voltak az irpinai szent piarista apostoli tevékenységének.

Július hónapban ünnepélyes megemlékezést tartottak Campi Salentinában, melyen Ernesto Balducci atya mondott emlékezetes beszédet.

* * *

Mons. Carlo Minchiatti, Benevento érseke (1982–1991) Szent Pompiliust a „Meghalt Papok Lelki Üdvéért Engesztelő Kegyes Társaság” patrónusává nyilvánította.

(Odrobina László fordítása)

(Forrás: Luigi Capozzi, *San Pompilio scolopio*,
Roma, 1996, 7–37.)

✦ ✦ ✦ ✦